

Preek OLK, 5 juli 2015
Mk 6, 1-6

*...een man verscheen op aarde,
een mens, in wie Hij onherkend
zich aan ons openbaarde...*

Zomer-Gemeente, ...
eindelijk is hij d'er,

- de zomer - waar we zo lang naar hebben uitgezien.

En hij komt meteen maar met temperaturen
waar we dan weer
NIET echt op waren voorbereid.
Maar goed, - zomer is zomer!

En zomer, zon en zonnig weer,
dat doet iets met mensen,
- met hen die hier blijven,
- en met hen die elders
ver weg of dichterbij huis
vakantie vieren.
Je kunt het dezer dagen letterlijk voelen op straat:
Mensen lopen anders,
(en niet alleen omdat ze het te warm hebben...)
ze kijken anders,
ze blijven net even iets langer ergens staan,
maken een praatje
(over het weer en de temperaturen meestal),
ze zitten net even iets langer op een terrasje...

De scholen zijn dicht,
er zijn ook overdag kinderen op straat,

<en meer caravans of volgepakte auto's
op de wegen richting zuiden of waarheen dan ook...>

De zomer maakt ons allen een klein beetje
- andere mensen,
nadat wij zo lang "binnenblijf mensen" zijn geweest.
We komen naar buiten:
t-shirt en korte broeken,
weekeind-ontbijt op balcon...

En dat gaat aan geen een van ons voorbij

zonder ons te veranderen.
 Waar wij vakantie elders vieren
 (ik zelf vanaf morgen bijvoorbeeld
 wandelend met drie ezels door midden Frankrijk...)

...

- waar wij elders naar toe gaan,
 - ergens waar men ons niet
 of nog niet kent,
 daar biedt zo'n verandering van context
 ook heel specifieke kansen:

Kansen om ons "zomer ik",
 - die "andere Andreas",
 - die Andreas, die niet voor iedereen meteen herkenbaar
 "de dominee" is ...

Kansen om die andere Andreas
 eens uit te proberen...

en te kijken hoe het zou zijn
 als net even andere delen van onze persoonlijkheid
 de boventoon zouden voeren...

Want thuis lukt zo'n "anders zijn" meestal niet.

- Thuis,
 bij vrienden, kennissen, collega's en familie,
 - Thuis
 zijn we vastgelegd op de rol - of de rollen
 die er in de loop van ons leven
 zijn ontstaan
 of die ons zijn opgelegd, of toegegroeid...

Wie van u heeft ooit geprobeerd
 om in het huis van uw ouders
 NIET zoon of dochter te willen zijn...?

Over precies deze ervaring
 gaat namelijk de evangelielezing van vandaag,

Die vertelt over Jezus
 op bezoek in zijn vaderstad, - Nazareth...

Alhoewel:
 Dat is al de eerste verwarrende zaak bij deze tekst:

Nazareth,

- dat is eigenlijk niet Jezus' vaderstad!

Nee, zijn vader,
Jozef de timmerman,
diens familie
kwam eigenlijk uit Bethlehem...

(als we de evangeliën mogen geloven
waar we rond de kerst uit lezen...)
Waarbij trouwens altijd ietwat onduidelijk blijft,
hoe dat met het vaderschap van Jozef
eigenlijk is gegaan ...

Nee,
Nazareth, - dat is de stad van Jezus' moeder,
Maria.

En dat zij zijn moeder is,
dat is nogal onbestreden.
Ook bij de inwoners van Nazareth!

<Wat zij dan ook
van die ongetrouwd zwangere
toen mogen hebben gedacht...>

Jezus komt dus naar de stad van zijn moeder,
en dat zorgt ter plekke voor verwarring of verbazing...
Om te beginnen komt hij niet alleen.

Nee,
die timmerman,
die zoon van Maria,
die broer van de burens aan de overkant
en van twee huizen verder...

die komt de stad binnen
"gevolgd door zijn leerlingen..."

Wat krijgen we nou... !
- is de gevoelde reactie van nogal wat mensen daar.

En dan
op de sabbat,

<alles is op zo'n sabbat eigenlijk zo als altijd,

prevelen van gebeden, rituelen, tekstlezing...
 - zo hoort dat immers...
 - dat heet traditie...>

Op die sjabbat staat die Jezus op
 en leest uit de Bijbel...
 <tenminste
 zo staat dat in het andere evangelie,
 dat van Lukas...
 De evangelist Markus laat dat detail zomaar achterwege...>

Tot zover niets ongewoons,
 want dat was en is de traditie in een sjabbat dienst:
 gasten en anderen worden uitgenodigd
 om te lezen en uit te leggen...

Zo dus ook hier.
 Jezus staat op,
 bericht Markus,
 en:
“hij gaf onderricht in de synagoge”
“... en vele toehoorders waren stomverbaasd...”

“... wat is dat voor wijsheid...?”
 horen wij hen zeggen...

Wat moeten we met die Jezus,
 die timmerman, die zoon van Maria...?

Hij wil maar niet passen in de kant en klare vakjes
 die men in zijn moederstad
 voor hem heeft klaar liggen...

Nee,
 deze man weigert om te passen
 in de laadjes die voor hem gereed staan.

En omdat dat gebeurt,
 helpen ook de wonderen en genezingen niet echt,
 die zijn handen tot stand brengen...,
 - zo als het lapidaar heet in de tekst bij Markus.

Wie niet wil blijven
 in de paden en rollen
 die we iemand hebben toebedeeld,

die wekt vroeger of later agressie:

“... ze namen aanstoot aan hem”

heet dat bij Markus

De stemming slaat dus om
van
“Welkom, zoon van Maria”
naar
“Hoe haal je het in je hoofd
zo anders te willen zijn
dan wij je willen zien?”

Want wie dat doet,
die stelt daarmee tegelijk
ook alle andere rollen en patronen ter discussie
waarmee wij veilig ons leven van alledag hebben geregeld!
En daarvan worden wij onzeker,
- onzeker over onze eigen persoon, ons eigen leven,
- over hoe het er bij ons aan toe gaat...

En dat vinden we doorgaans helemaal niet leuk!

Wie ons onzeker maakt
die kan op onze weerstand rekenen!

Die laten we niet binnen... - niet werkelijk,
- niet in onze meest persoonlijke vertrekken,
- niet daar waar wij kwetsbaar zijn,
in onze angsten en twijfels, soms...

- niet op de plekken waar wij ons
met het leven zo als het is
eigenlijk ook geen raad weten...

Wie ons onzeker maakt,
die laten we buiten staan
en doen onze luiken dicht...

En waar dat gebeurt,...
Waar mensen de luiken dicht doen...
daar wordt het donker!

Waar we liever in het donker zitten
dan te wennen aan onwennige beelden
- van politiegeweld in eigen land
- en aan keer om keer nieuwe bootladingen met vluchtelingen
aan de Italiaanse of Griekse kusten...

- Waar Griekenland veilig ver weg voelt,

met de economische chaos
en het leed van zo veel gewone mensen,...

Of ook daar, in het verleden,
waar in Nederlands
slavernij tot aan de dag van Ketikoti,
- de dag van het verbreken van de ketenen van de slavernij -
tot de onbestreden normaliteit behoorde
waarmee geld verdiend werd, veel geld,
- de basis van onze huidige welvaart... -
Waar dat dus gebeurt,
dat wij mensen de luiken dicht doen
van onze harten,

daar worden wij daarmee ook doof en blind
voor boodschappen die ons onrustig zouden doen worden.

Boodschappen als die van Jezus,
diens spreken over "Gods Koninkrijk dat op handen is"
niets anders wilde zeggen dan:

"Dit kan zo niet verder..."

en

"Dit kan en zal anders..."

en

***God heeft met jou en jullie
iets anders bedoeld,***

dan dat je je laat vastleggen
op de aloude rollen van
winnaar en
verliezer.

Niet toevalligheden van het leven
maken uit wie we zijn.

Ons ZIJN wortelt veel dieper dan
dat wij

- toevallig in Nederland zijn geboren
- toevallig goed zijn opgeleid
- toevallig gezond, veilig, en zelfverzekerd welvarend zijn
of dat we
- toevallig in Syrie geboren zijn
- toevallig in een land waar de meeste scholen zijn kapotgebombd
- toevallig ziek zijn, naar lichaam en ziel,
van alle ellende waarvan onze ogen getuige hebben moeten worden...

Ons ZIJN als mensen
wortelt dieper,
zegt Jezus:

God heeft met jou en jullie

iets anders bedoeld...,
dan wat je er nu van maakt...

* Jezus doorbreekt met zijn boodschap,
met zijn leven en zijn levensverhaal
van radicale inzet
- voor recht en gerechtigheid,
- en voor wie in de samenleving worden verbrijzeld
terwijl anderen wegstijgen...

* Jezus doorbreekt met zijn boodschap van dat
"Rijk Gods",
zo als hij dat noemt,
dat levensperspectief
waar niemand op zijn verdiensten wordt beoordeeld
of om zijn tekortkomingen wordt **VER**oordeeld...

* Jezus doorbreekt met zijn boodschap en zijn leven
de "**comfort zone**" van hen,
die ook voor hem
kant en klare vakjes gereed houden
om hem in te passen in het bestaande patroon
van winnaars en verliezers...

"Ze namen aanstoot aan hem",
zegt Markus.

Daar blijft het even bij.
De agressie maakt vooralsnog halt
bij de grens van de irritatie.
En ze sluiten de luiken
van hun hart.

De ware agressie volgt later wel,
op een eenzame berg buiten Jeruzalem
aan een kruis...

Maar,
waar dat gebeurt,
waar mensen de luiken van hun harten sluiten
voor elkaar,
voor het onverwachte en nieuwe van het leven,

daar gebeuren ook geen wonderen meer!

"Daar kon ook hij geen enkel wonder doen"
zegt Markus.

Want wonderen,
die veronderstellen kwetsbaarheid en openheid
en vooral de bereidheid om je schild te laten zakken
of je luiken te openen...

Geen ruimte voor wonderen dus,
daar waar mensen zichzelf inmetselen
in hun voorgefabriceerde rolpatronen en voorstellingen
van hoe het moet gaan met het leven
en van hoe een ander daar in moet passen...

Geen wonderen ...
*“behalve dat hij een paar zieken de handen oplegde
en hen genas”*
zegt Markus...

Maar ja, die zieken,
die konden toch al niet meer meedoen
met het gezamenlijk spelletje van
ieder zijn eigen voorbestemde plaats
in een even star geordende samenleving...

En Jezus?
Die beseft:

- Waar en zolang

de rolpatronen zo vast staan,
daar is geen schijn van kans
voor een boodschap
- die voor verandering pleit,

- die wil uitdagen om te geloven in een leven
dat geheel en al anders is
dan alle mooie kille en starre vakjes die wij kennen...

Zo lang wij dat soort patronen nog vast houden,
zolang ons het leven die patronen
nog niet uit handen heeft geslagen

zullen wij ons blijven verstoppen
voor “onszelf”,
en voor de uitdagende boodschap,
dat wij in de diepte
niet eens werkelijk weten
wie “WIJ ZELF” zijn,
zo lang wij niet weten
of niet willen weten

- om die stem en die naam
die ons tot aanzijn heeft geroepen,

- die ons de levensadem heeft ingekust,
 en die ons op de weg heeft gezet
 van nieuw en vernieuwd leven
 en op weg naar een nieuwe hemel en een nieuwe aarde
 die midden onder ons beginnen...

Diepe kennis
 van wie wij zijn
 en bedoeld zijn te worden,

- die ontstaat niet
 uit navelstaarderij en zelfoverschatting,

maar uit de bereidheid om te luisteren
 - naar een ander, **een tegenover**,
 - naar HEM,
 die ons in mensen tegenovertreedt
 en in situaties die ons uitdagen
 om los te laten,
 waar wij ons in het leven vaak aan vastklampen:
 al die zogenaamde zekerheden...

GELOOF ---

noem je die levenshouding
 van het luisteren en loslaten...

En Jezus:

“Hij stond verbaasd over hun ongeloof...”
 zegt Markus.

En hij trekt verder,
 naar waar hij NIET thuis is,
 - zo als ook Abraham ooit werd weggevoerd,
 weggeroepen uit zijn thuisland,
 om het nieuwe te ervaren
 van een leven met de God van Israel,

die **geen** vast te pakken naam heeft,
geen plek waar die altijd vertoeft
 en wordt aanbeden...,

maar die altijd daar te vinden is
 waar het om werkelijk menselijk leven gaat,
 en waar wij zijn uitgedaagd
 om voor elkaar “God” te worden:

- bevrijder, trooster, schreeuw om gerechtigheid,
 - genezer van de wonden van het leven,

- plaatsberijder
voor wie geen plek heeft om zijn hoofd neer te leggen...

Laten wij ook verder trekken
dan ons vakjesdenken denkbaar acht,

en ons laten uitdagen tot medemenselijkheid
in het spoor van hem die ons is voorgegaan,
en die juist in zijn menselijkheid,
tot in de dood,
heeft laten zien wie God wil zijn
voor ons
en wie wij zelf zijn
voor HEM,
in de diepte van ons wezen...

Ik wens ons allen
in deze komende tijd van zomer en vakantie toe,
- dat wij daar iets van ervaren en uitproberen.

Daar
waar we misschien even
een ander ik durven te leven,
op vakanties ver weg of nabij.

En ik hoop dat we iets van die andere ikken
durven mee te brengen
staks
hier in onze gemeenschap.

Opdat dat Koninkrijk
waar Jezus van droomde
- hier in ons midden gestalte krijgt

- in hoe wij met elkaar leven
- en in hoe wij onze verantwoordelijkheid
in de uitdagingen van politiek en samenleving
gestand doen.

Moge dat zo zijn,
in deze weken na Keti Koti,
in deze zomer,
en altijd. AMEN